

МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА

Людмила Музика

консультант,

Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр»

Шаргородської міської ради

Жмеринського району Вінницької області,

E-mail: liudamuzyka@ukr.net

*Ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним,
найдорожчим, що є в житті, - з дитиною.
Від нас, від нашого вміння, майстерності
мистецтва, мудрості залежить її життя,
здоров'я, розум, характер, її місце і роль у житті.*

В. Сухомлинський

Останніми десятиліттями в усьому світі відбуваються докорінні зміни у розумінні та забезпеченні якісної освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Однією з найважливіших умов впровадження інклюзивної моделі в закладах освіти є організація співпраці фахівців, результатом якої має стати освітнє середовище, максимально сприятливе для різнобічного розвитку всіх учнів, у тому числі й учнів з особливими потребами. Успішна інклюзія неможлива без командного супроводу.

Для забезпечення повноцінного перебування дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти необхідний відповідний психолого-педагогічний супровід, адже якість освітнього процесу значною мірою залежить від того, наскільки враховуються і реалізуються потенційні можливості навчання та розвитку кожного школяра [4].

Важливим завданням команди, яка працює з дитиною з освітніми потребами, є створення емоційно-пізнавальної установки щодо неї: тут немає жалю, максимум турботи, емпатійної, чуйної і тактовної взаємодії з дитиною, з одного боку, а з іншого - ставлення до неї як до рівноправного члена колективу.

Склад команди в кожному закладі інший, бо він залежить від особливостей психофізичного розвитку школяра. У склад команди супроводу входять дві категорії працівників – постійні учасники та залучені фахівці.

Постійні учасники: адміністратор закладу освіти (або директор, або його заступник); класний керівник; вчителі-предметники; асистент вчителя (вихователя); практичний психолог; педагог соціальний; корекційний педагог: олігофренопедагог, тифло-, сурдопедагог; вчитель-реабілітолог; батьки (особи, які їх замінюють).

Залучені фахівці: медичний працівник закладу освіти; сімейний лікар; асистент дитини; спеціалісти системи соціального захисту населення, служби в справах дітей тощо.

У закладах освіти з інклюзивним навчанням співпраця адміністрації закладу, педагогічних працівників, практичного психолога, вузьких фахівців та батьків спрямована на реалізацію потенційних можливостей дитини, орієнтована на сильні сторони здобувача освіти, щоб в майбутньому допомогти йому адаптуватися в суспільстві. Характерними рисами командної роботи є те, що рішення стосовно прийомів та методів роботи з дитиною приймаються колективно, всі члени команди мають рівний статус і несуть відповідальність за результати загального розвитку.

Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в закладі освіти з інклюзивним навчанням – це взаємоузгоджена комплексна діяльність команди фахівців та батьків дитини, спрямована на створення необхідних умов, що сприяють розвитку особистості дитини, засвоєнню нею знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, її самореалізації та інтеграції в соціум [2].

Команда супроводу для дитини з особливими освітніми потребами є мультидисциплінарною, де залучені спеціалісти різногалузевого напрямку. Всі працівники та адміністрація закладу, всі, хто працює із здобувачем освіти з особливими освітніми потребами, мають допомагати один одному, тобто доповнювати, обмінюватися знаннями, надавати консультаційну допомогу в межах своєї компетенції для досягнення головного – реалізації потенційних можливостей дитини та підготувати її до подальшого життя. Одна людина не може займатися питаннями когнітивного, моторного, соціального та

комунікативного розвитку дитини [3]. Це можливо зробити лише разом. Необхідно також враховувати, що батьки відіграють ключову роль в освіті й підтримці дитини з особливими освітніми потребами. Вони є активними учасниками у даних командах, приєднуються до освітньої діяльності, мають відповідальність за закріплення тих чи інших навичок у дитини. Важливо, щоб батьки розуміли, що їхні діти мають майбутнє, їх можна навчити, вони стануть повноправними членами суспільства, але на певному етапі потрібно допомогти, комплексно допомогти, командно з об'ємними зусиллями .

Педагогічні працівники інклюзивного класу (групи), використовуючи співпрацю із усіма членами мультидисциплінарної команди, орієнтуватимуться на особливі стратегії навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Наприклад, здобувачам освіти із розладами спектру аутизму потрібна адаптація навчальної програми з врахуванням «тріади порушень»: соціальної взаємодії, комунікації, поведінки; учням (вихованцям) з порушеннями інтелекту важлива покрокова інструкція до виконання завдання; учням (вихованцям) з порушеннями мовлення та мови потрібна корекція, скерована на виправлення вад вимови і т. д.; для дітей із порушеннями слуху необхідно використовувати мову жестів та інші допоміжні засоби [1].

Дитина з особливостями психофізичного розвитку не повинна займати особливого становища у класі (групі), вона має почуватися природно, досягти самостійності, наскільки це можливо. Дуже важливо в інклюзивному середовищі створити таку атмосферу порозуміння та взаємодопомоги між здобувачами освіти, щоб забезпечити дитині з особливостями психофізичного розвитку можливість самоствердитися, подолати неадекватні установки й стереотипи, набути певних навичок соціальної поведінки.

Отже, основними принципами організації командного супроводу дітей у системі інклюзивної освіти є пріоритет їхніх інтересів і потреб, неперервність супроводу. Щоб забезпечити загальний успіх справи, слід з повагою ставитись до всіх і вдумливо та наполегливо працювати на користь дитини.

Список використаних джерел:

1. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. Київ : Видавнича група «А. С. К.», 2012. 192 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
2. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва та ін. Київ : «А.С.К.», 2012. 308 с.
3. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Коць В. В. Інклюзивна освіта – освіта для дітей з особливими освітніми потребами. *Освітні горизонти* : інформаційно-методичний вісник. Луцьк, 2012.